

BLOC 4

Metodologies actives

FITXA TÈCNICA

APRENTATGE DIALÒGIC

APRENTATGE DIALÒGIC

1. JUSTIFICACIÓ

En l'*aprenentatge dialògic* els factors clau per a l'*aprenentatge* són la **interacció** i la **comunicació**.

Vygotsky ja en (1979) afirmava que "l'*aprenentatge* activa una sèrie de processos interns de desenvolupament que són capaços d'operar només quan el xiquet està interactuant amb persones del seu entorn i en cooperació amb els seus companys"

Des d'esta perspectiva de l'*aprenentatge*, basada en una concepció comunicativa, s'entén que **les persones aprenem a partir de les interaccions amb altres persones** i, a l'aula, estes contribuïxen a la millora dels resultats i a la igualtat d'oportunitats per a tot l'alumnat.

Però no totes les interaccions comunicatives conduïxen a màxims nivells d'*aprenentatge* ni tots els diàlegs superen desigualtats educatives. L'*aprenentatge dialògic* es produïx en diàlegs que són *igualitaris*, en interaccions en les quals es reconeix la *intel·ligència cultural* en totes les persones i que estan orientades a la *transformació* dels nivells previs de coneixement i del context sociocultural per a avançar cap a l'èxit de tots i totes. L'*aprenentatge dialògic* es produïx en interaccions que augmenten l'*aprenentatge instrumental*, afavorixen la *creació de sentit* personal i social, estan guiades per principis *solidaris* i en les quals la *igualtat* i la *diferència* són valors compatibles i mútuament enriquidors.

Els principis de l'*aprenentatge dialògic* pretenen aportar una guia per a la reflexió sobre l'*aprenentatge dialògic* i la seua posada en pràctica. (Aubert, A.; Flecha, A.; García, C., Flecha, R., Racionero, S. (2008) *Aprendizaje dialógico en la Sociedad de la Información*. Barcelona Hipatia, pp.:167). Estos principis són:

- **Diàleg igualitari:** es basa en la validesa dels arguments i no en la jerarquia de qui parla. Mitjançant el diàleg igualitari es fan propostes, s'aporten els arguments en què es fonamenten, es qüestionen o accepten i es construeix coneixement.
- **Intel·ligència cultural:** totes les persones tenim coneixements de tot tipus adquirits en les experiències viscudes, que podem compartir per a ajudar-nos a aprendre i enriquir allò que ens hàgem fixat com a objectiu.
- **Dimensió instrumental:** contempla l'aprenentatge dels instruments fonamentals per a la inclusió en la societat actual.
- **Transformació:** entenent l'educació, la formació, l'escola, com a agents transformadors de l'entorn social per mitjà de les interaccions.
- **Creació de sentit:** en aconseguir un entorn d'altres expectatives i de màxims aprenentatges, milloren els resultats, les habilitats socials i la convivència, claus per a desenvolupar-se en el món, de manera que l'anar a escola i aprendre cobra sentit per a l'alumnat.
- **Solidaritat:** tota la comunitat educativa coopera per a garantir l'aprenentatge i la transformació. El diàleg igualitari permet acostar-se els uns als altres creant una xarxa de solidaritat i de resposta a la injustícia per a aconseguir la igualtat.
- **Igualtat de diferències:** té per finalitat aconseguir la igualtat dels resultats, que totes les persones tinguin les mateixes oportunitats respectant les seues diferències.

2. APLICACIÓ

L'aprenentatge dialògic és el marc sobre el qual es desenvolupen les Actuacions Educatives d'Èxit (AEE). El projecte INCLUD-ED, una de les majors investigacions científiques sobre educació, recull estes actuacions que la Comunitat Científica Internacional ha demostrat que contribueixen a augmentar l'èxit escolar i a millorar la convivència en qualsevol context on s'implementen. Estes AEE són:

Grups interactius. Consistix a formar grups heterogenis dins de l'aula en cadascun dels quals hi ha una persona adulta voluntària de l'escola o de la comunitat educativa que fomenta les interaccions entre l'alumnat. Esta actuació és la forma d'organització de l'aula que dona els millors resultats en l'actualitat quant a la millora de l'aprenentatge i la convivència.

Tertúlies dialògiques (literàries, pedagògiques, musicals, artístiques, matemàtiques, científiques...). Després de la lectura/escolta/anàlisi de les millors creacions de la humanitat, s'obri a l'aula un espai de diàleg on l'alumnat realitza aportacions sobre allò que li ha fet sentir/pensar l'obra, generant així un intercanvi enriquidor sobre allò en què versa la tertúlia i promovent la construcció de nous coneixements de manera col·lectiva.

Formació de familiars. Les activitats formatives dels centres es dirigeixen no sols al professorat i a l'alumnat sinó també als seus familiars, els qui formen part de la comunitat educativa.

Participació educativa de la comunitat. Les investigacions científiques han demostrat que les interaccions de l'alumnat amb la resta dels agents socials implicats en la seua educació influïxen directament sobre el seu rendiment escolar. A més de participar en les activitats d'aprenentatge de l'alumnat, la comunitat educativa participa activament en els processos de presa de decisions del centre educatiu mitjançant comissions mixtes de treball.

Model dialògic de prevenció i resolució de conflictes. Es generen espais de diàleg compartit amb tota la comunitat sobre les normes de convivència, causes i orígens de conflictes, solucions d'estos, etc., arribant a consensos i millorant en este procés la capacitat de resolució de l'alumnat dotant-los d'habilitats i estratègies per a la prevenció i la millora de la convivència.

Formació dialògica del professorat. A través de la lectura i discussió sobre les últimes investigacions, el professorat es forma en les bases científiques, teòriques i evidències avalades per la comunitat científica internacional sobre educació, amb el consegüent impacte en els resultats acadèmics de l'alumnat en implementar actuacions avalades a les aules.

En este punt, és important esmentar les Comunitats d'aprenentatge (CdA), un projecte educatiu l'objectiu principal del qual és la superació del fracàs escolar i la cerca de la igualtat educativa per a tot l'alumnat, així com aconseguir una convivència enriquidora entre els membres de la comunitat (Elboj, Valls, i Fort, 2000).

Els centres que han decidit somiar i transformar-se en CdA, en el seu projecte educatiu tenen per objecte la transformació social i cultural propi centre i el seu entorn, implementant AEE, fomentant interaccions de qualitat i comptant amb la participació de la comunitat educativa.

3. AVALUACIÓ	L'avaluació de l'aplicació de l'aprenentatge dialògic incorpora el diàleg entorn a les necessàries millores de resultats centrant-se en: • el procés d'implantació: objectius assolits i pendents d'aconseguir, barreres en la posada en marxa, necessitats del centre educatiu, participació, propostes de millora, etc. • l'impacte: els canvis que s'han produït en les persones, la convivència i l'entorn. Els centres que són Comunitat d'Aprenentatge estan duent a terme la Democratic Dialogic Evaluation (DDE) en les seues avaluacions, en les quals participa tota la comunitat i on s'analitzen: - Resultats de l'alumnat: aprenentatges instrumentals, valors, emocions i sentiments. - Avaluacions obligatòries externes. - Altres avaluacions internes i externes. - Avaluació de les Actuacions Educatives d'Èxit: actuacions realitzades, rigor d'implementació, etc.
4. BONES PRÀCTIQUES	Tertúlies literàries i grups interactius a l'escola Joaquim Ruyrà-Comunitat d'aprenentatge https://www.youtube.com/watch?v=KJLTnw-Jn8Q https://www.youtube.com/watch?v=hvNHkZHRyTg Grups Interactius - CEIP Secanet (La Vila Joiosa) i CEIP Jaume I el Conqueridor (Catarroja) https://www.youtube.com/watch?v=dGgQTWu-HAE https://www.youtube.com/watch?v=b17L5NTosUo

5. PER SABER MÉS	Aubert, A. (coord). (2004). Innovación educativa. Comunidades de aprendizaje. Monográfico en Aula de Innovación Educativa, 131, 27-68. Barcelona: Graó Aubert, A., García, C., y Racionero, S. (2009). El Aprendizaje <i>dialogico</i>. Cultura y Educación. 21(2), 129-139. Accedir Elboj, C., Puigdemívol, I., Soler, M. y Valls, R. (2002). Comunidades de aprendizaje. Transformar la educación. Barcelona: Graó Flecha, R. y Puigvert, L. Las Comunidades de Aprendizaje: Una apuesta por la igualdad educativa. Universidad de Barcelona. García, C., y García, R. (2022) Aprendizaje dialógico y convivencia escolar. Guía para las escuelas. Accedir Gil, N., Grañeras, M. y Díaz-Caneja, P. (2011) Actuaciones de éxito en las escuelas europeas. Accedir Racionero, S. y Padrós, M. (2010). The Dialogic Turn in Educational Psychology. Journal of Psychodidactics. 15(2), 143-162. Accedir
-------------------------	---